

TÜ LOODUSMUUSEUM

ÕPPEPROGRAMMI KIRJELDUS

LOOMAD JA NENDE HÄÄLED (lasteaed)

Õppeprogrammi tutvustus:

Miks linnud laulavad? Kas linnud laulavad ainult kevadel? Missuguseid hääli teised loomad teevad? Kas kõik konnad laulavad ühte moodi? Missugust häält teevad näiteks hülged? Või põdrad? Nahkhiired kasutavad häält selleks, et toitu kätte saada – kuidas see toimub? Kas ja kuidas inimeste tekitatud hääled loomi mõjutavad?

Õppeprogrammis tutvuvad lapsed Eesti loodusega läbi helimaastiku. Lapsed saavad teada, miks loomad häälitsevad, kuulame ja jäljendame erinevate kohalike loomade häälitsusi, tutvume kajalokatsiooni põhimõtetega ja muidugi mängime. Lisaks arutleme mürareostuse teemadel ja testime, kuidas müra meid mõjutab.

Lühikirjeldus:

Õppeprogrammis tutvuvad lapsed Eesti loodusega läbi helimaastiku. Lapsed saavad teada, miks loomad häälitsevad, kuulame ja jäljendame erinevate kohalike loomade häälitsusi, tutvume kajalokatsiooni põhimõtetega ja muidugi mängime. Lisaks arutleme mürareostuse teemadel ja testime, kuidas müra meid mõjutab.

Õppeprogrammi tegevused ja ajakava:

1. Käitumisreeglid ja sissejuhatus programmi (5 minutit).
Arutatakse üle käitumisreeglid. Arutletakse meid ümbritsevate helide üle.
2. Aktiivülesanne rühmatööna – loomahäälte viktoriin (20-25 minutit).
Rühmatöö toimub kuni nelja-liikmelistes tiimides (täpne tiimi suurus sõltub laste vanusest ja arvust). Toimub loomahäälte viktoriin, kus tuleb ära tunda erinevaid Eesti loomi (näiteks karu, hunt, metskits, ilves, hallhüljes, põder). Lastel on ees valik loomapilte, mille hulgast nad saavad valida võimaliku häälitseja, vajadusel annab juhendaja vihjeid. Kaasas olevad ja programmi

juhendaja aitavad samuti lapsi. Lasteaialastele on see ülesanne oluline muuhulgas koostöö ja koos arutlemise harjutamiseks. Viktoriinil on rõhk õppimisel ja loomadega tutvumisel, mitte võitmisel. Lisaks aitab see õppida tundma kodukoha looduse liike ja loodetavasti kodumetsas kuuldav hääled tunduvad vähem hirmutavad kui tead, kellega on tegu.

3. Ekskursioon muuseumis (25-30 minutit).
Üheskoos vaatame ja kuulame erinevaid loomi ning nende hääli. Arutleme, miks, millal ja kuidas keegi häälitseb. Näiteks räägime, miks linnud ning konnad laulavad just kevadel (ja mitte näiteks sügisel), miks ja millal on rohkem kuulda metskitsede mökitamist, mis on nahkhiirte poolt kasutatav kajalokatsioon ja kuidas see töötab. Testime põialpoisi laulu abil enda kõrvakuulmist.
4. Aktiivülesanne – liikumismäng kajalokatsiooni teemal (5-10 minutit).
Liikumismäng, mille abil lapsed saavad ettekujutuse nahkhiirtele iseloomulikust kajalokatsioonist. Liikumismängu käigus lapsed kehastuvad nahkhiirteks, sääskedeks ja puudeks. Kõigil lastel on mängu jooksul oma roll, kusjuures rolle vahetatakse. Hea mäng, mida lapsed saavad hiljem koos õpetajatega lasteaias mängida.
5. Aktiivülesanne – mürareostus (10-15 minutit).
Räägime, mis on müra ja mis on mürareostus. Testime kuulamise ja liikumise ülesande abil, kuidas suur müra meile mõjub. Eesmärk on läbi liikumisülesande aru saada, kui keeruline on mürarikas keskkonnas saada kätte enda jaoks oluline informatsioon. Arutleme, kuidas mürareostus võib mõjutada inimeste kõrval ka loomi.
6. Aktiivülesanne – loomahäälte jälgendamine (10 minutit).
Vastavalt huvile, laste arvule, julgusele ja ajalisele võimalusele esitletakse jälgendatavaid loomi kahe-kolmeliikmelises rühmas või esineb iga laps individuaalselt. Osalejad saavad kordamööda loomahääli järgi teha ning teised püüavad samal ajal jälgendatavat looma ära arvata. Hea võimalus korrata programmis õpitut.
7. Kokkuvõte (5-10 minutit).
Küsimuste-vastuste vormis meenutatakse lühidalt õpitut.

Õpitulemused (eesmärgid):

Programmi läbinud õpilane tunneb hääle järgi mõningaid Eesti loomaliike (nt põder, ilves, karu). Õpilane teab miks ja millal loomad häälitsevad, mh miks linnud laulavad igal aastal peamiselt kevadel. Õpilane teab, mis on kajalokatsioon ja mille jaoks see kasulik on. Õpilane on kursis, mis on mürareostus ning teab, kuidas see võib mõjutada loomi ning tema enda tervist.

Üldpädevused:

Mänguoskused, tunnetus- ja õpioskus, sotsiaalsed oskused

Seos õppekavaga ja ainetevaheline lõiming:

MINA JA KESKKOND

- 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- 11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- 12) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- 13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.

Programmi seosed keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu teemadega:

Programmi tulemusel suureneb praktiliste tegevuste ja uute kogemuste kaudu laste keskkonnateadlikkus. Loomade, nende häälte ja mürareostuse kohta õppimine aitab teadvustada, kuidas inimese tegevus mõjutab loodust ning tervist. Laps suhtub ümbritsevasse loodusesse ja keskkonda hoolivalt ning käitub loodushoidlikult.

Meetodid ja vahendid:

Individuaalne töö, rühmatöö. Kuulamine, arutlemine, vaatlus, mängimine, aktiivülesanded.

Arvuti või telefon, kõlar, helifailid, kõikide tiimide (ja vajadusel ka indiviidide) jaoks on juhendajal olemas loomapildid erinevate aktiivülesannete tarvis, sall (vajalik nahkhiire rolli jaoks kajalokatsiooni mängus), kõikidele osalejatele on padjad istumiseks.

Juhis õpetajale:

Enne programmile tulekut palume õpetajal lastele selgitada, kuhu tulla. Programmi käigus ootame õpetajalt koostöövalmidust ja koos lastega aktiivset osalemist programmi tegevustes. Samuti palume, et õpetaja aitaks programmi ajal jälgida, et lapsed käituksid headele tavadele vastavalt.

Pärast programmi palume õpetajal täita tagasiside küsimustik.

Huvi korral saavad õpetajad lasteaias veel mängida kajalokatsiooni mängu või kuulata loodushääli (programmi juhendaja käest saab küsida viite vastavale veebilehele).

Märksõnad: Loodushääled, helid, loomad, mürareostus, kajalokatsioon

Sihtrühm: lasteaed (5–7 a vanused lapsed)

Kestus: 2x45 minutit

Grupi suurus: kuni 25 last ja õpetaja(d)

Toimumise aeg: aastaringelt

Läbiviimise koht: Tartu Ülikooli loodusmuuseum (Vanemuise 46, Tartu)

Keel: eesti

Lisainfo:

TÜ loodusmuuseumis on tänapäevane õpikeskkond, uued õppeklassid ja uudne püsiekspositsioon, muuseumihoones on lift, trepid ja välistreppide kõrval sissepääsuks ka kaldtee. Õpetajal palume registreerumisel teavitada muuseumi teabespetsialisti või juhendajat varakult grupi erisustest (näiteks erivajadustega

õpilased jm) ja soovidest. Programm on kohaldatav liikumispuudega lastele ja kerge vaimupuudega lastele. Programmis arvestatakse laste vanuse ja oskustega. Programmiks vajalikud õppevahendid annab juhendaja. Täpsem lisainfo saadetakse õpetajale registreerumisel. Muuseumis on riidehoid, kuhu saab jätta riided. Muuseumi ja õppeklassi tegevused toimuvad välisjalanõudes. Tagasiside küsitakse õpetajalt kirjalikult programmi lõpus.

Läbiviija nimi ja kvalifikatsioon

Loodusmuuseumi juhendaja **Kersti Kihno**

Haridus. TÜ bioloogia, bioloogia-keemia õpetaja, MSc geoökoloogia.

Kogemus. Töötanud TÜ ökoloogia ja maateaduste instituudis (2007–2016), ERM-i giid alates 2016.a, TÜ loodusmuuseumis giid alates 2018.a.

Loodusmuuseumi juhendaja **Elen Metspalu**

Haridus. TÜ bioloogia MSc, pedagoogika kursus.

Kogemus. Töötanud Tapa Gümnaasiumis bioloogia õpetajana ning loodusingi juhendajana (2012–2013) ja TÜ loodusmuuseumis giid ja loodushariduslike programmide juhendaja alates 2016. a.